

BOPLATSLÄMNINGAR I BORG

Arkeologisk utredning etapp 2 inom fastigheterna Borg 11:1 och 11:2,
Borg socken, Norrköpings kommun, Östergötlands län

AMANDA JÖNSSON

Rapporter från Arkeologikonsult 2018:3127

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

OMSLAGSBILD: Avbildning av en skeppsristning, fäst i hällen vid hällristningen Borg 20:1, med utredningsområdet i bakgrunden. Foto från S.

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2018

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

BOPLATSLÄMNINGAR I BORG

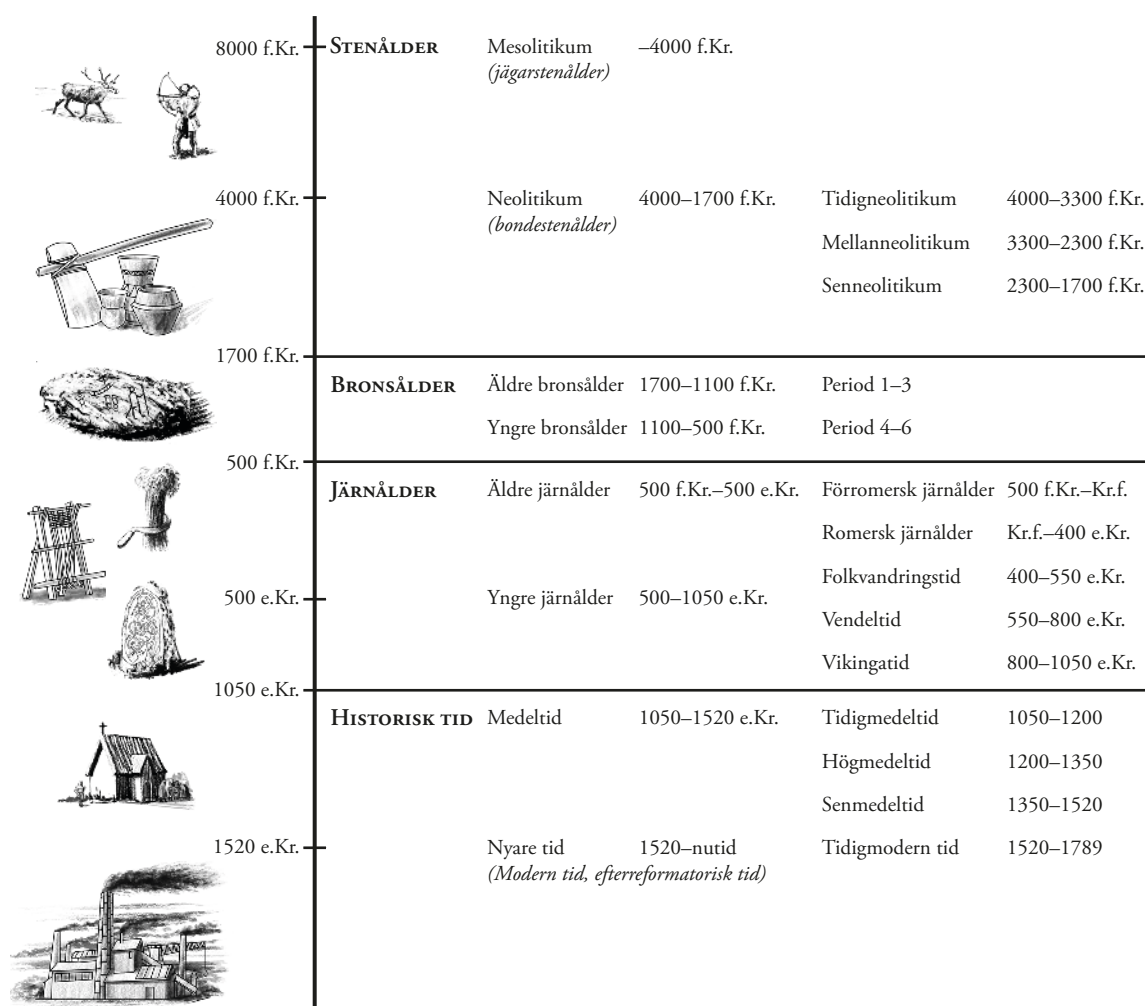
Arkeologisk utredning etapp 2 inom fastigheterna Borg 11:1 och 11:2,
Borg socken, Norrköpings kommun, Östergötlands län

AMANDA JÖNSSON

Rapporter från Arkeologikonsult 2018:3127

ARKEOLOGISK PERIODINDELNING

ANTI-KVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen och föregås av en besiktning, undersökning eller utredning.

Fornlämning är en lämning som vid registreringstillfället bedömts omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850 genom äldre tiders bruk och att den är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fast fornlämning.

Bevakningsobjekt innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning eller inte.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som enligt rådande praxis vid registreringstillfället inte utgör fornlämning men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Enligt skogsvårdslagen ska hänsyn tas även till denna typ av lämningar. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, t.ex. fyndplats eller plats med tradition.

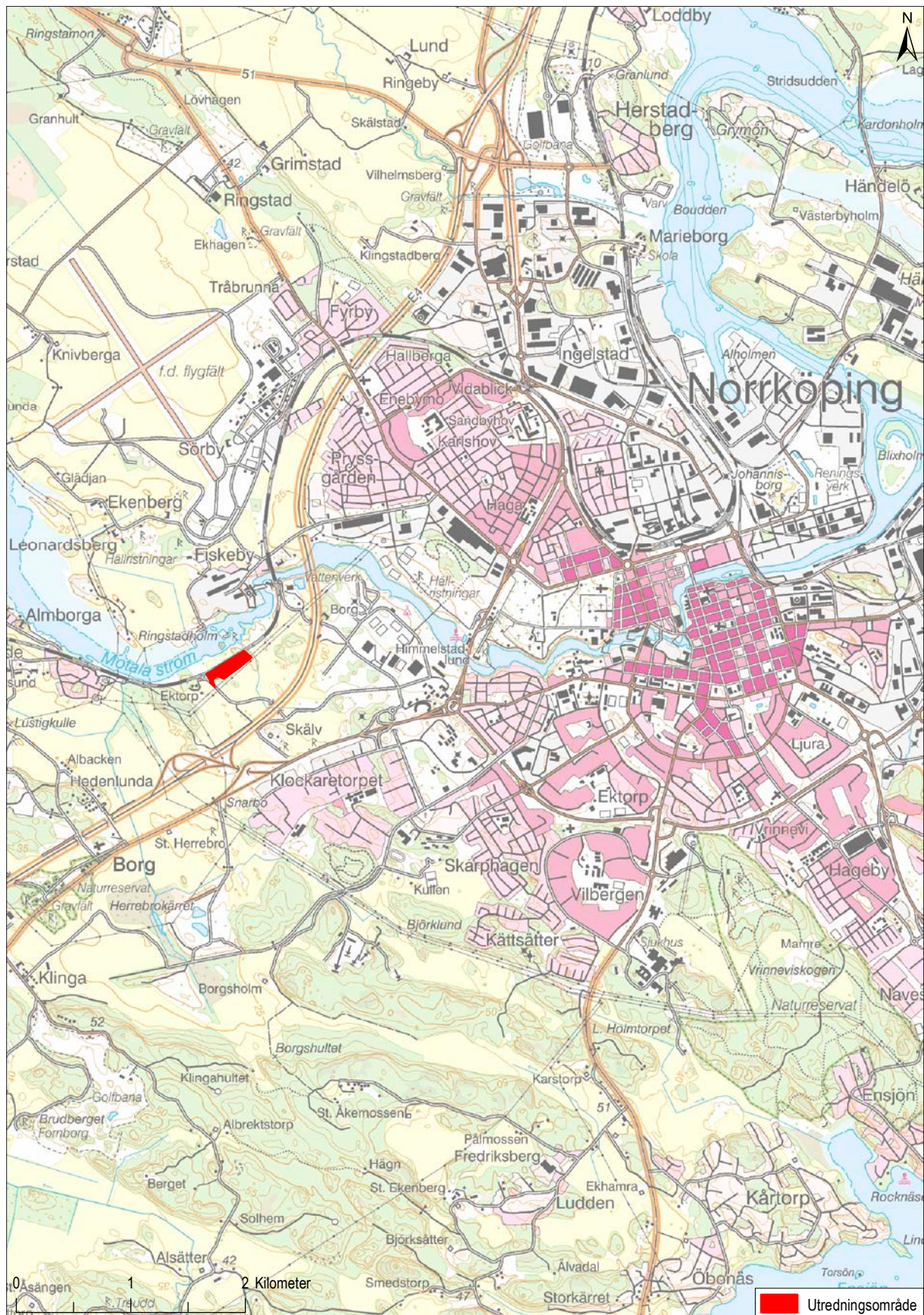
Uppgift om innebär att lämningen endast är känd via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa. Lämningen har inte eftersökts eller kunnat återfinnas i fält.

Undersökt och borttagen betyder att lämningen blivit arkeologiskt undersökt och helt borttagen. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING.....	7
INLEDNING OCH SYFTE.....	7
TOPOGRAFI, HISTORIK OCH FORNLÄMNINGSBILD	8
TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR.....	10
GENOMFÖRANDE	10
RESULTAT	12
Objekt 1	12
Objekt 2	14
SLUTSATS.....	16
REFERENSER	17
Litteratur	17
Äldre kartor	17
Övrigt.....	17
ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	18
BILAGOR	19
Bilaga 1. Schaktbeskrivning	19
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivning.....	21
Bilaga 3. Plan med anläggningar inom objekt 1	23
Bilaga 4. Fyndtabell	26

Figur 1. Utredningsområdet markerat på Terrängkartan, skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult har i november 2017 utfört en arkeologisk utredning inom del av fastigheterna Borg 11:1 och 11:2 i Norrköpings kommun. Utredningen föranleddes av att Trafikverket planerar att flytta en växelförbindelse längs Södra Stambanan och därför vill anlägga en serviceväg som ansluter till järnvägen.

Den planerade växeln ligger i ett område med många kända hällristningar och andra fornlämningar. Vid utredningen, som utfördes genom sökschaktning, påträffades förhistoriska boplatslämningar i form av bland annat härdar, stolphål och kulturlager på två olika ytor inom utredningsområdet.

INLEDNING OCH SYFTE

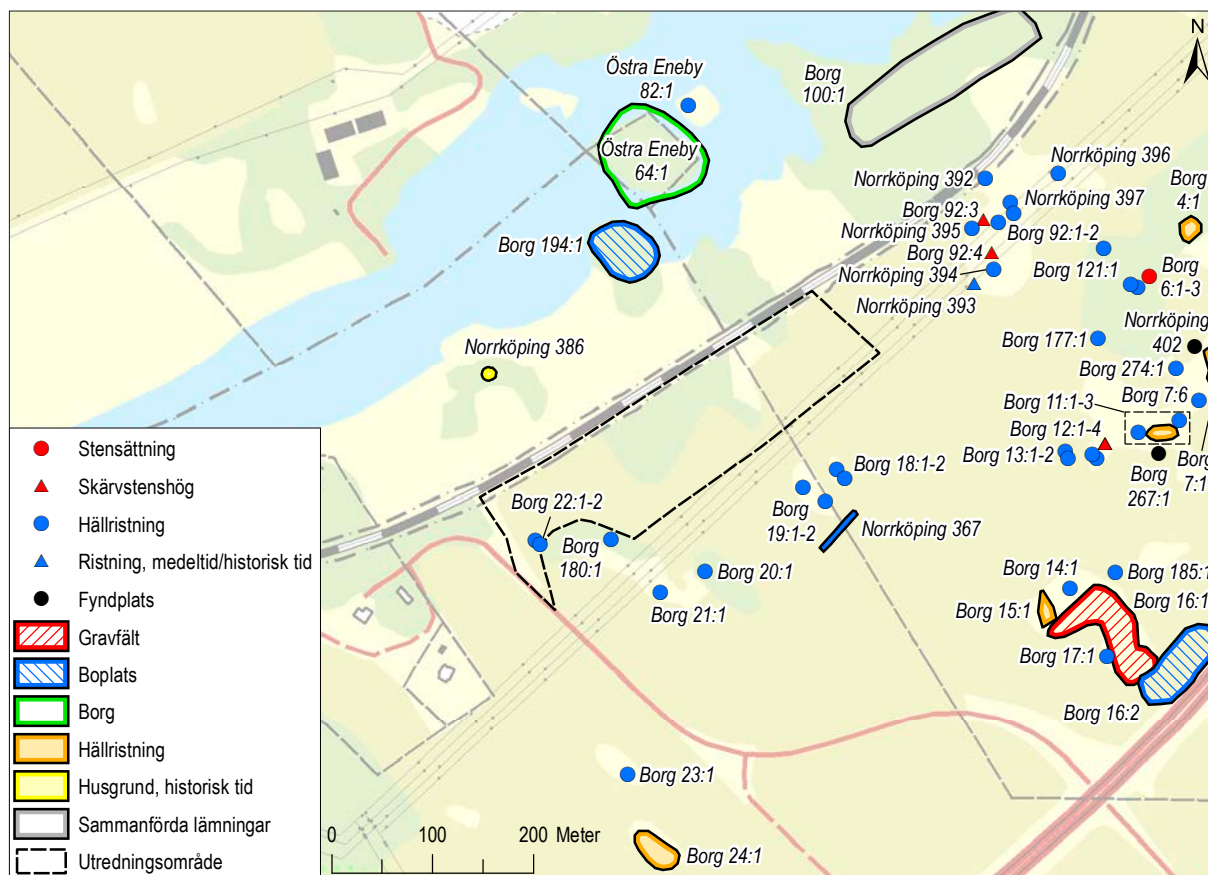

Figur 2. Den västra delen av utredningsområdet före sökschaktning. Foto från V.

Trafikverket planerar att flytta en befintlig växel längs Södra Stambanan sydväst om Norrköping och behöver därför bygga en serviceväg som ansluter till den planerade växeln. Med anledning av detta har Arkeologikonsult efter beslut från Länsstyrelsen i Östergötlands län (Lst dnr 431-3129-17) utfört en arkeologisk utredning av det berörda exploaterings-

området (figur 1 och 2). Den planerade exploateringen innefattar den permanenta servicevägen, en byggväg och en etableringsyta, inom ett 3,9 hektar stort område. Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa om fornlämningar berörs av exploateringen samt att beskriva och om möjligt avgränsa påträffade lämningar.

TOPOGRAFI, HISTORIK OCH FORNLÄMNINGSBILD

Figur 3. Utredningsområdet samt närliggande fornlämningar (FMIS) markerade på Fastighetskartan, skala 1:7 500.

Utredningsområdet ligger strax sydväst om Norrköping, drygt 100 meter söder om Motala ström (figur 3). Landskapet präglas av åkermark med uppstickande hällar och impediment, men idag också av närheten till stadsbebyggelse med industri- och bostadsområden samt större vägar. De större impedimenten i och runt utredningsområdet är beväxta med ekar och andra lövträd och är idag populära besöksmål för vildsvin, att döma av de stora ytor som böks upp vid utredningstillfället. Några av ekarna har en diameter på omkring 1,5 meter och bör alltså vara flera hundra år gamla.

Historiska kartor visar att den del av utredningsområdet som idag hör till fastigheten Borg 11:1, längst i öst, har varit uppodlad åtminstone sedan mitten av 1600-talet. På en ägomätning från år 1700 (figur 4) finns även den västra delen av området med. Denna del utgjordes då av ängsmark, benämnd Hushagsäng-

en. Impedimentet i områdets mitt är markerat som ”Ekebacke”, och kanske är några av ekarna som växte där då desamma som idag. I mitten av 1800-talet hade även den västra delen av området odlats upp och den bebyggelse som idag ligger närmast utredningsområdet, torpet Ektorp, hade etablerats, vilket syns på en laga skifteskarta från 1864. Åker och impediment hade då ungefär samma utbredning som idag. Den största förändringen i landskapet tillkom några år senare, när järnvägen byggdes med en uppbyggd vall i slutningen ned mot Motala Ström.

Trakten har länge varit en centralbygd och är rik på både förhistoriska och historiska lämningar. Området ligger inom ett riksintresse för kulturmiljövården, KE50-51, som bland annat karakteriseras av en stor mängd hällristningslokaler. Den mest kända är Himmelstalund med omkring 1700 ristningar från bronsåldern, vilket ligger cirka två kilometer österut. I om-

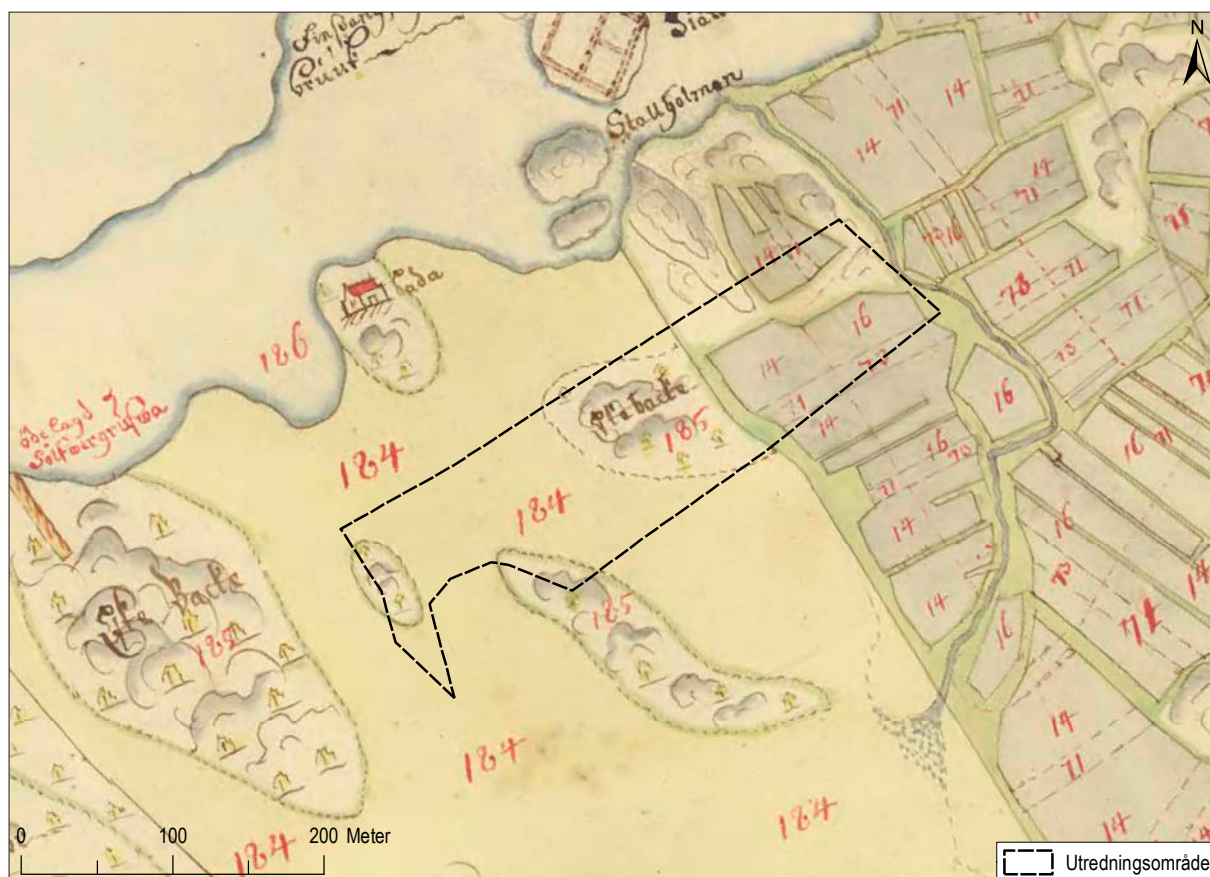
rådet finns även ett flertal boplatser och gravfält från brons- och järnålder samt medeltida bytomter. Flera arkeologiska undersökningar har gjorts, bland annat av både boplatser och gravfält vid bygget av E4 under sent 1980-tal. I Skälv, omkring 500 meter söder om utredningsområdet, undersöktes då boplatsslämningar och två gravfält varav ett (Borg 277:1) härrör från yngre järnålder och ett (Borg 269:1) användes från yngre bronsålder fram till romersk järnålder (Kaliff 1993). Norr om Motala Ström, i Fiskeby, finns ytterligare ett antal undersökta boplatser och gravfält från framför allt äldre järnålder.

Även under medeltid och senare har området varit en central knutpunkt, med den medeltida borgen Ringstadholm (först omnämnd i skriftliga källor 1316) som ligger på en ö i strömmen och markerar en äldre passage, liksom den historiskt betydelsefulla landsvägen mellan Norrköping och Linköping (Lindwall 2014). I det nu aktuella utredningsområdets direkta närhet finns förutom borgruinen och andra lämningar vid Motala Ström ett antal hällristningslokaler

i åkermarken (figur 3). Ristningarna består bland annat av 10 skepp och en fotsula (Borg 20:1) samt 7 djurfigurer (Borg 19:1). Övriga lokaler innefattar endast skålgropar. Närområdets hällristningar är idag till stor del övermossade, men vid flera av dem finns avbildningar i järn med texten ”lagfredat fornminne” fästa i hällen (figur 5, se även rapportens framsida).

Figur 5. Avbildning av en djurfigur (en häst?) från hällristningen Borg 19:1, som fästs i berghällen på platsen.

Figur 4. Utsnitt ur en ägomätning över Borgs socken från år 1700, med utredningsområdet markerat, skala 1:5 000.

TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR

SWECO har tidigare utfört en kulturmiljöanalys för det aktuella området med omgivning, i syfte att bedöma möjliga konsekvenser för kulturmiljön vid Trafikverkets planerade arbeten i området (Säfström 2017). Analysen omfattade kartstudie, fältinventering och en nulägesbeskrivning av området. Vid fältinventeringen påträffades en tidigare ej registrerad husgrund från historisk tid i området mellan järnvägen och Motala Ström (Norrköping 386, figur 3 sid 8). Byggnaden är också markerad på ägomätningsskartan över området från år 1700, se figur 4 sid 9).

Boplatslämningen Norrköping 367 upptäcktes 2013 vid en schaktningsövervakning som Stiftelsen Kulturmiljövård utförde (Holm 2014). Då påträffades en härdgrop, en härdrest och ett kulturlager längs en ca 40 m lång sträcka i det dragna schaktet. Lagret undersöktes med provrutur och visade sig innehålla skärvsten, bränd lera och förhistorisk keramik samt brända och obrända ben. En bit ben från kulturlagret ¹⁴C-daterades till 840–590 fKr, det vill säga yngre bronsålder. Då det rörde sig om en schaktningsövervakning avgränsades inte boplatsens yta.

GENOMFÖRANDE

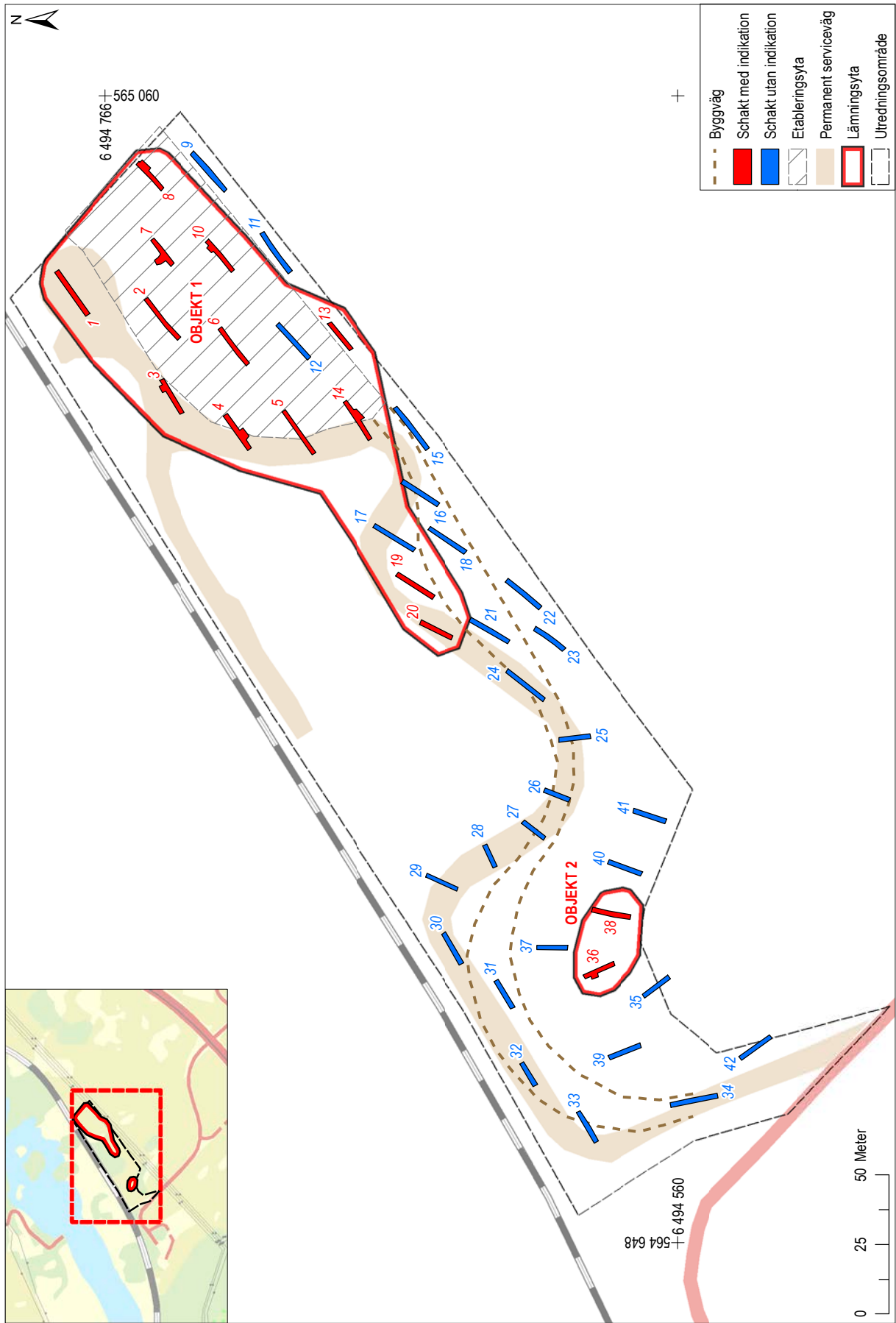

Fältarbetet inleddes med metalldetektering den 16/11 och fortsatte med sökschaktning med grävmaskin den 27–29/11. Metalldetekteringen genomfördes i åkermarken med sökstråk med ca 5–10 meters mellanrum, i syfte att återfinna eventuella fynd i ploglagret. Alla metaller eftersöktes, men då en stor andel ointressanta järnföremål framkom i delar av området gjordes en diskriminering där endast ett av tre järnslag togs upp. Även de kulturlager som framkom detekterades.

Sökschaktning skedde i åkermarken inom utredningsområdet, med fokus på de ytor där ingrepp ska ske enligt underlag från Trafikverket, samt på ytorna i anslutning till skålgropslokalerna i områdets sydvästra del. Schakt grävdes med grävmaskin med enkel skopbredd (1,5 meter) ned till anläggnings- eller kulturlagerförande nivå, alternativt orörd mark. Totalt 42 schakt om sammanlagt ca 1 050 m² togs upp, vilket utgör 2,7% av utredningsområdet (figur 6). En del av den permanenta servicevägen ska enligt planen gå längs med järnvägen i nordöst. Denna del sökschaktades inte med grävmaskin av säkerhetsskäl, med tanke på närheten till järnvägen, som här endast

ligger något högre än marknivån. Sträckan är delvis sank, delvis övertäckt med massor och större stenar från bygget av järnvägen. Möjligheten att hitta lämningar längs sträckan bedömdes därför som låg, särskilt med handgrävda provgropar, varför ytan endast besiktades okulärt.

Samtliga schakt, lager och anläggningar mättes in och beskrevs skriftligen (undantaget två stolphål i schakt 20 som inte hann få en fullständig dokumentation innan schaktet vattenfylldes på grund av kraftigt regn och sluttande mark). Ett urval fotograferades. Inmätningar gjordes med RTK-GPS med en standardavvikelse på 0,02 meter. Några få anläggningar undersöktes till 50% med skärslev för att fastställa fornlämningsstatus. De fynd som påträffades tillvaratogs inte, utan mättes in, fotograferades och återdeponerades. Metalldetekteringen gav övervägande fynd av sentida karaktär, vilka återdeponerades utan att mätas in. I matjorden i områdets östra del fanns ett större antal spridda fragment hårt bränt taktegel, av vilka några få bitar tillvaratogs för bedömning och därefter kasserades.

Figur 6. Utredningsschakt, påträffade lämningsytor samt planerade ingrepp enligt Trafikverkets underlag, skala 1:2 000. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:20 000.

RESULTAT

Figur 7. Utredningsområdets nordvästra del, som innefattar större delen av objekt 1, före sökschaktning. Till vänster i bild syns två mindre impediment, på vilka hållristningar finns i form av sju djurfigurer och ett antal skålgropar. Foto från N.

Den inledande metalldetekteringen gav framför allt sentida fynd och oidentifierbara järnföremål. Mängden föremål var något större i den östra delen, men inte heller inom den boplatsyta som framkom där vid sökschaktningen påträffades några föremål av säkert äldre proveniens. Endast ett föremål, en smälta av kopparlegering, mättes in och dokumenterades (fynd 1000.48, bilaga 3 och 4).

I 15 av de 42 schakt som togs upp framkom indikationer på fornlämningar, dels en större boplatsyta i utredningsområdets nordöstra del (objekt 1), dels två härdar i den sydvästra delen (objekt 2), i anslutning till ett impediment med skålgropslokaler.

Objekt 1

I utredningsområdets nordöstra del framkom förhistoriska boplatslämningar i form av tre kulturlager, fem härdar, två gropar och tretton möjliga stolphål (bilaga 3, figur 7), inom en yta av cirka 205x20–70 meter. Boplatsytan är endast avgränsad av tomma schakt i sydväst och kan mycket väl ha en större utbredning i och utanför utredningsområdet i övriga väderstreck. I nordöst avgränsas området idag av ett grävt dike, som dock följer loppet för en bäck enligt äldre kartor (figur 4, sid 9). Två av de kulturlager som påträffades vid utredningen låg i schakten närmast diket. Lager 101 innehöll kol, bränd lera, skörbränd sten och enstaka obrända ben. I lagret påträffades också en bit bearbetad flinta och en bit slagg. Lager 116 bestod till större delen av sten, mestadels skörbränd, och innehöll även kol och bränd lera. Det tredje lagret (118) låg längre söderut och hade en något mindre kulturpåverkan, dock med förekomst av kolstänk, brända och obrända ben samt träfibrer.

Figur 8. I förgrunden härd 119, lite längre bort i schaktet syns även härd 120. Foto från Ö.

De fem härdar som framkom innehöll kol och skörbränd sten och var samtliga av klart förhistorisk karaktär (figur 8). De två groparna innehöll lera med obrända ben i ytan (107), respektive grusig lera med inslag av skörbränd sten och bränd lera (110). En koncentration med möjliga stolphål fanns i den centrala delen av boplatssytan. Ett av dem (105) undersöktes i syfte att avgöra ifall det rörde sig om en förhistorisk anläggning, vilket också var fallet (figur 9). Stolphålet var 0,3 meter djupt med U-formad profil och mindre stenar i fyllningen, liksom brända ben samt kol och sot.

Tre stolphål i schakt 7 hade stenskonig av relativt kraftiga stenar. De stenskodda stolphålen var ungefär lika stora och låg på sådana avstånd från varandra att de mycket väl kan representera takbärande stolpar i ett treskeppigt långhus, alternativt ett fyrstolpshus. Två av stolphålen utgör ett möjligt bockpar (figur 10), i så fall med en bockbredd på två meter. Avståndet till nästa stolphål, i en rät vinkel från de två första, var 5,6 meter.

Figur 9. Stolphål 105 i profil. Foto från SÖ.

Figur 10. Stenskodda stolphål, möjligen ett bockpar, i schakt 7. Närmast stolphål 113 och längre bort 114. Foto från SÖ.

Längst i sydväst inom objekt 1 framkom fyra möjliga stolphål, varav ett tyvärr inte hann mätas in innan schaktet vattenfylldes och ytterligare ett (123) har en något osäker position av samma anledning. Två möjliga stolphål i schakt 19 undersöktes för att avgöra ifall det rör sig om förhistoriska anläggningar (121 och 122). Dessa var endast 0,05 respektive 0,15 meter djupa och därmed osäkra som anläggningar, även om förekomsten av kol och bränd lera i fyllningen hos båda talar för att det skulle kunna röra sig

Figur 11. Del av malstenslöpare, påträffad i ett stolphål i boplatsens västra del.

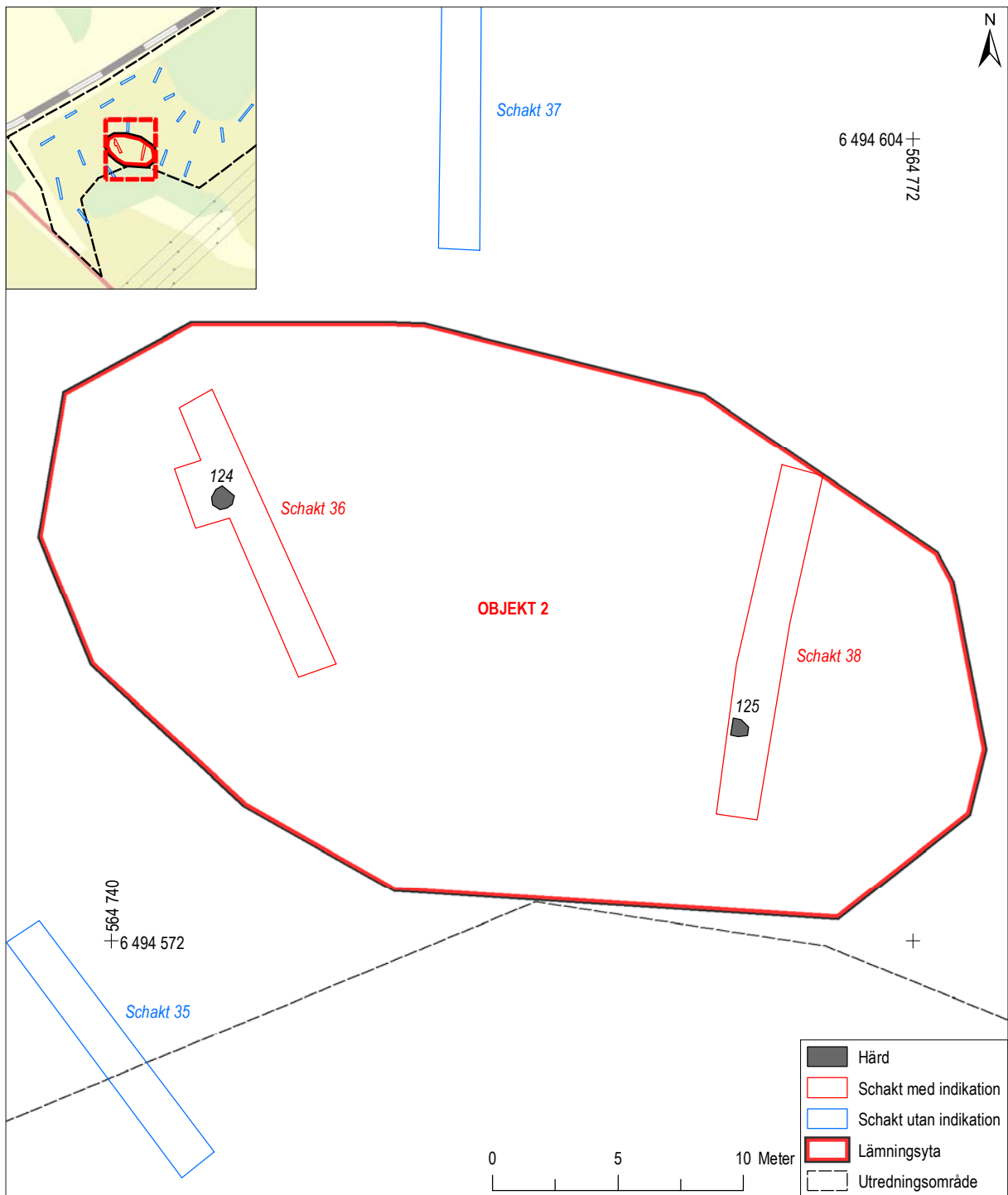
om botten av stolphål. I anläggning 121 påträffades dessutom en fragmenterad malstenslöpare (figur 11), vilket gör att ytan har tolkats som en del av boplatsen.

Förutom de förhistoriska lämningarna framkom inom boplatsytan också en stenkonstruktion, sannolikt botten av ett nu borttaget odlingsröse. Mellan stenarna påträffades ett fragment av en kritpipa och tegelbitar, vilket tyder på att konstruktionen har tillkommit under historisk tid. Inom ytan för objekt 1 observerades även ett stort antal fragment av keramiskt gods, spridda i matjorden, varav några bitar togs in för bedömning. Bitarna var övervägande grålila i färgen och mycket hårt brända, glasartade och på sina ställen sintrade med små bubblor. Enligt Ole Stilborg (e-post 2017-12-07) rör det sig om bitar av taktegel. Liknande material har till exempel påträffats vid utgrävningen av kvarteret Dovahjorten i Jönköping och där tolkats som rester efter smältugnen i ett grytgjuteri (Bramstång Plura m.fl. 2012: 107). Enligt Stilborg skulle teglet också kunna

komma från felbränder vid tegelproduktion. En tolkning som ligger nära till hands är därför att teglet skulle kunna vara avfall från tegelbruket vid Borgs säteri, drygt en kilometer åt nordväst.

Objekt 2

I den sydvästra delen av utredningsområdet påträffades indikation på fornlämning i två schakt i anslutning till impedimentet med skålgropslokaler i syd (figur 12). I schakt 36 återfanns en rund härd (124), vilken undersöktes. Härden var cirka 0,9 meter i diameter och 0,1 meter djup. Drygt 20 meter sydöst om härden påträffades ytterligare en möjlig härdrest (125), i form av ett något oregelbundet lager med kol och sot. Även om härdarna är något diffusa så talar närheten till hållristningarna för att det rör sig om fornlämningar, liksom förekomsten av andra boplatslämningar i närområdet. Möjligen ligger härdarna i utkanten av en större boplats eller annat aktivitetsområde på impedimentet i söder.

Figur 12. Schakt och anläggningar inom objekt 2, skala 1:250. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

SLUTSATS

Arkeologikonsults utredning identifierade två ytor med boplatslämningar inom utredningsområdet. I områdets sydvästra del påträffades en härd och en härdrest, i anslutning till det impediment med skålgropar som ligger där. Majoriteten av de lämningar som kom i dagen fanns dock i utredningsområdets nordöstra del. Förekomsten av härdar, stolphål och kulturlager samt fynd av bland annat en malstenslöpare visar att en boplat legat på platsen under bronsålder och/eller järnålder, även om ingen mer precis datering kan göras baserat på utredningens resultat. De tre stenskodda stolphålen i schakt 7 skulle kunna härröra från ett treskeppigt långhus. I så fall talar det smala mittskeppet för en underbalanserad huskonstruktion, vilket framför allt förekommer från yngre romersk järnålder och framåt i tid (Göthberg 2000). Detta är dock svårt att säga säkert utan att hela huset tagits fram och får ses som en spekulat.

De påträffade boplatslämningarna ligger i ett område som varit en centralbygd under en lång tid, och säkert finns fler oupptäckta lämningar i åkermarken i närområdet. Boplatssytan hos objekt 1 är inte avgränsad, utan fortsätter sannolikt utanför utredningsområdet. Eventuellt hänger den ihop med de lämningar som delundersöktes av Stiftelsen Kulturmiljövård 2013 (Norrköping 367), vilka ligger omkring 100 meter söder om objekt 1. Där daterades ben från ett kulturlager till yngre bronsålder. Det nu aktuella utredningsområdets nordöstra gräns sammanfaller med ett dike där en bäck har runnit tidigare enligt historiska kartor. Om bäcken hade samma lopp under förhistorisk tid kan den ha utgjort en gräns för den nyupptäckta boplaten och en nära vattenkälla.

REFERENSER

Litteratur

- BRAMSTÅNG PLURA, C, CARLSSON, K OCH ROSÉN, C. 2012. *Nio tomter i Jönköping*. UV Rapport 2012:119.
- GÖTHBERG, H. 2000. *Bebyggelse i förändring. Uppland från slutet av yngre bronsålder till tidig medeltid*. OPIA 25. Diss. Uppsala Universitet. Uppsala.
- HOLM, J. 2014. *Borg. Kulturlager vid hällristningar. Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning. Borg 11:1 och 11:2, Borgs socken, Norrköpings kommun, Östergötlands län*. Stiftelsen Kulturmiljövård, rapport 2014:30.
- KALIFF, A. & LARSSON, M., 1993. *Skälv – en gård och ett gårdsgravfält från äldre järnålder*. Rapport, UV 1992:9.
- LINDWALL, L. 2014. *Vägen, eliten och de sociala nätverken – lokal kommunikation ur ett maktperspektiv. Vägen, gårdarna och byarna. Äldre järnåldersboplatser vid Fiskeby utanför Norrköping och Hacksta utanför Västerås*. Lindwall, Lagerstedt & Norr. Skrifter från Arkeologikonsult nr 5. Upplands Väsby.
- SÄFSTRÖM, S. 2017. *Kulturmiljöanalys. Trimningsåtgärder Fiskeby*. Opublicerat PM 2017-06-30, SWECO.

Äldre kartor

- LMM 05-bor-90 Östergötlands län
Borgs socken
Borg
Laga skifte, 1864
- LMS D12-1:d2:48-49 Östergötlands län
Borgs socken
Borg sn
Redovisning, 1650
- LMS D12-4:2 Östergötlands län
Borgs socken
Borg nr 1-7
Ägomätning, 1700
- LMM = Lantmäterimyndigheternas arkiv
LMS = Lantmäteristyrelsens arkiv

Övrigt

- Ortnamnsregistret SOFI:
<http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/namn/ortnamn/ortnamnsregistret.html>
- Strandnivåkartor från SGU:
<https://www.sgu.se/produkter/kartor/kartgeneratorn/>

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	431-7129-17
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2017-10-18
Arkeologikonsults projektnr:	3127
Uppdragsgivare:	Trafikverket
Typ av undersökning:	Arkeologisk utredning
Utförande fältarbete:	16 och 27–29 november 2017
Undersökningsområdets storlek:	3,9 ha
Län:	Östergötland
Landskap:	Östergötland
Kommun:	Norrköping
Socken:	Borg
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Projektledare:	Amanda Jönsson
Fältarkeologer:	Tove Björk, Amanda Jönsson
Rapportansvarig:	Amanda Jönsson
Planer och layout:	Ida Söderström
Kvalitetssäkring:	Anna Hed Jakobsson
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs

BILAGA 1. SCHAKTBESKRIVNING

Schakt-nr	Objekt	Längd (m)	Area (m ²)	Djup (m)	Beskrivning	Anl-nr
1	Schakt med indikation	19	35	0,5	Ploglager 0,3–0,4 m gråbrun lera. Därpå följer lager 101 i större delen av schaktet. Undergrund brun lera.	101
2	Schakt med indikation	18,5	31	0,4–0,55	Ploglager 0,3–0,4 m gråbrun lera. Undergrund ljusbrun lera.	102
3	Schakt med indikation	14	27	0,25–0,3	Ploglager 0,2–0,25 m ljus gråbrun lera. Undergrund ljusbrun sandig lera i V delen, i Ö beige sand.	103, 104
4	Schakt med indikation	15	33	0,4	Ploglager 0,3–0,35 m gråbrun lera. Undergrund ljusbrun lera.	105, 106, 107
5	Schakt med indikation	19	30	0,4–0,55	Ploglager 0,35–0,4 m gråbrun lera. Ett dike löper i N–S riktning i schaktets mitt. I anslutning till detta är under ploglagret ett upp till 0,1 m tjockt lager gråbrun lera med inslag av kol, sot och bränd lera. Undergrund ljusbrun lera.	108, 109, 110
6	Schakt med indikation	16,5	27	0,45–0,5	Ploglager 0,4–0,45 m gråbrun lera. Undergrund ljusbrun lera.	111, 112
7	Schakt med indikation	11,5	27,5	0,45	Ploglager 0,4 m gråbrun lera. Undergrund ljusbrun lera.	113, 114, 115
8	Schakt med indikation	13	26,5	0,45	Ploglager 0,35 m gråbrun lera, mot botten uppblandat med lager 116. Undergrund ljusbrun lera.	116
9	Schakt utan indikation	18	34,5	0,75	Ploglager 0,55 m gråbrun lera, övergående mot undergrunden till ett djup av 0,7 m - igenfylld sänka med äldre matjord under ploglagret. Undergrund beige lera.	-
10	Schakt med indikation	14,5	26	0,5	Ploglager 0,35–0,45 m gråbrun lera. Undergrund beige lera.	117
11	Schakt utan indikation	17,5	31	0,95	Ploglager 0,55 m gråbrun lera, övergående mot undergrunden till ett djup av 0,75 m - igenfylld sänka med äldre matjord under ploglagret (samma som i schakt 9). Undergrund gulbeige lera.	-
12	Schakt utan indikation	16,5	26,5	0,5	Ploglager 0,4–0,45 m gråbrun lera. Undergrund ljus grågul lera.	-
13	Schakt med indikation	12,5	20	0,9	Ploglager 0,6 m gråbrun siltig lera, övergående i lager 118 och därefter undergrund av gulbeige lera. Igenfylld sänka som i schakt 9 och 11 men med kulturpåverkat lager.	118
14	Schakt med indikation	13	31,5	0,5	Ploglager 0,3–0,45 m gråbrun siltig lera. Undergrund gråbeige lera.	119, 120
15	Schakt utan indikation	19	32	0,55	Ploglager 0,35–0,45 m gråbrun siltig lera. Undergrund ljus grågul lera.	-
16	Schakt utan indikation	15,5	28	0,3–0,6	Ploglager 0,3–0,4 m brun silt. Längst i V följer ett 0,2 m tj kompakt lager grå siltig lera med kolstänk - igenfylld sänka med äldre matjord. Undergrund beige lera.	-
17	Schakt utan indikation	17	28,5	0,4–0,8	Ploglager 0,3 m brun silt. Därpå följer gråbrun siltig lera med kolstänk och enstaka små bitar bränd lera, i V till ett djup av 0,7 m - igenfylld sänka (samma som i schakt 16). Undergrund beige lera.	-
18	Schakt utan indikation	16	26	0,35	Ploglager 0,3 m brun gråbrun sandig silt. Undergrund beige sandig morän.	-
19	Schakt med indikation	15,5	27	0,4	Ploglager 0,3 m gråbrun sandig silt. Undergrund beige sand med ett antal större och mindre stenar.	121, 122
20	Schakt med indikation	12,5	22	0,2–0,5	Ploglager 0,2–0,4 m gråbrun sandig silt. Undergrund beige siltig sand i NÖ, morän och berghäll i SV. Schaktet ligger i sluttning mot NÖ, varför det vattenfylldes mycket snabbt vid utredningstillfället. Ytterligare ett möjligt stolphål observerades i den NÖ delen men hann inte mätas in innan schaktet vattenfylldes.	123
21	Schakt utan indikation	16	27	0,25–0,3	Ploglager 0,2 m gråbrun sandig silt. Undergrund beige sand med enstaka stenar.	-
22	Schakt utan indikation	15,5	27	0,25	Ploglager 0,2 m gråbrun sandig silt. Undergrund beige sand med enstaka stenar.	-
23	Schakt utan indikation	13	23	0,2–0,25	Ploglager 0,2 m gråbrun sandig silt. Undergrund beige sand med enstaka stenar.	-
24	Schakt utan indikation	17	28,5	0,3–0,4	Ploglager 0,25–0,3 m gråbrun sandig silt. Undergrund i NÖ beige sand, i V lerig sand samt berghäll.	-

Bilaga 1. Schaktbeskrivning, forts.

Schakt-nr	Objekt	Längd (m)	Area (m ²)	Djup (m)	Beskrivning	Anl-nr
25	Schakt utan indikation	11,5	19	0,35–0,4	Ploglager 0,3 m gråbrun lerig silt. Undergrund i N beige sandig morän, i S övergående i gråbeige lera.	-
26	Schakt utan indikation	9,5	16	0,2–0,4	Ploglager 0,2–0,35 m gråbrun lera. Undergrund gråbeige lera.	-
27	Schakt utan indikation	10	16	0,2–0,3	Ploglager 0,2–0,25 m gråbrun lera. Undergrund gråbeige lera.	-
28	Schakt utan indikation	8,5	14	0,2–0,35	Ploglager 0,2–0,3 m gråbrun lera med enstaka kolstänk mot botten. Undergrund gråbeige lera.	-
29	Schakt utan indikation	12	19	0,3	Ploglager 0,2–0,25 m gråbrun lera med enstaka kolstänk mot botten. Undergrund gråbeige lera.	-
30	Schakt utan indikation	13	23,5	0,4–0,5	Ploglager 0,35–0,4 m gråbrun lera. Undergrund grå lera. Sankt.	-
31	Schakt utan indikation	11,5	20	0,45	Ploglager 0,3–0,4 m gråbrun lera. Undergrund grå lera. Sankt.	-
32	Schakt utan indikation	9,5	16,5	0,45	Ploglager 0,4 m gråbrun lera. Undergrund grå lera. Sankt.	-
33	Schakt utan indikation	12,5	22,5	0,3–0,4	Ploglager 0,3–0,35 m gråbrun lera. Undergrund gråbeige lera.	-
34	Schakt utan indikation	17	31	0,3–0,45	Ploglager 0,3–0,4 m gråbrun lera. I N delen är matjorden uppblandad med skärviga stenar. Förekomst av trasiga ledningsrör i keramik talar för att det rör sig om recent inblandning.	-
35	Schakt utan indikation	11,5	18,5	0,3	Ploglager 0,2–0,25 m gråbrun lera. Undergrund beige lera.	-
36	Schakt med indikation	12	21,5	0,3–0,35	Ploglager 0,25 m gråbrun lera. Undergrund beige lera.	124
37	Schakt utan indikation	11	17,5	0,3–0,4	Ploglager 0,3–0,35 m gråbrun lera. Undergrund beige lera.	-
38	Schakt med indikation	14	24	0,4–0,5	Ploglager 0,4 m gråbrun lera. Undergrund beige lera.	125
39	Schakt utan indikation	12,5	20	0,4–0,45	Ploglager 0,35–0,4 m gråbrun lera. Undergrund gråbeige lera.	-
40	Schakt utan indikation	13	21	0,4	Ploglager 0,3–0,35 m gråbrun lera. Undergrund gråbeige lera.	-
41	Schakt utan indikation	12,5	20,5	0,4–0,45	Ploglager 0,3–0,35 m gråbrun lera. Undergrund gråbeige lera.	-
42	Schakt utan indikation	13,5	22	0,2–0,3	Ploglager 0,2–0,25 m brun lera. Undergrund beige lera, berghäll framkom i schaktets mitt.	-

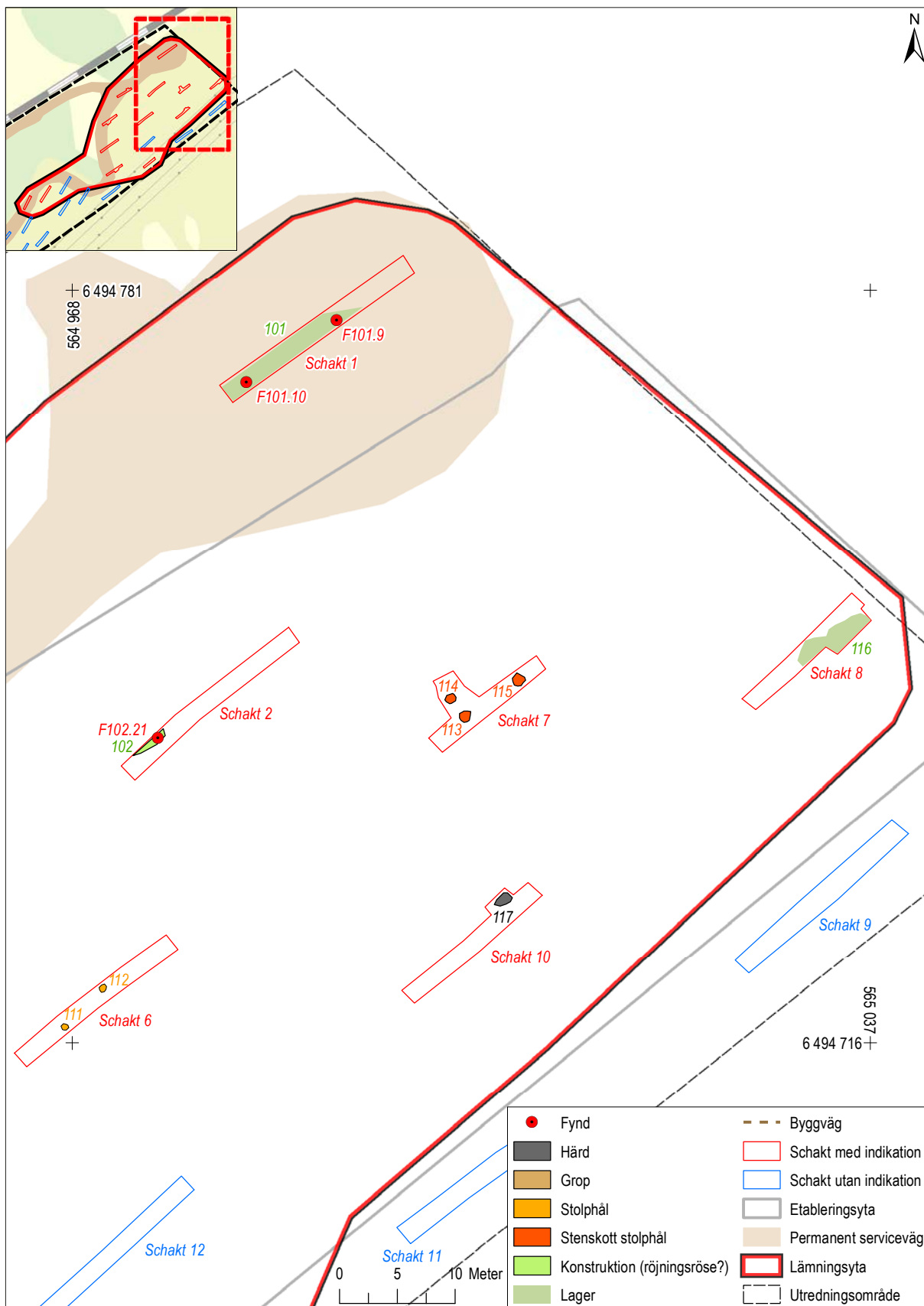
BILAGA 2. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING

Anl-nr	Schakt-nr	Typ	Storlek (m/diam)	Form i plan	Beskrivning	Fynd
101	1	Kulturlager	Minst 14x1,5	-	Mörkt brunrå lera med inslag av kol och bränd lera. Enstaka obrända ben och skörbrända stenar.	101.9 - Bearbetad flinta, 101.10 - Slagg
102	2	Konstruktion	Minst 3,5x1	-	Stenkonstruktion, endast delvis framtagen. Möjlig botten av borttaget röjningsröse. Under ploglagret framkom 1–2 skikt med 0,15–0,35 m stora stenar. Mellan stenarna observerades flera bitar tegel, ett metallföremål och ett fragment skaft till kritpipa.	102.21 - Kritpipa
103	3	Härd	1,4x1,1	Oval	Fyllning av grå, sandig lera med sot, kol och enstaka skörbrända stenar.	-
104	3	Härd	Minst 1x0,7	Oval	Fyllning av grå, sandig lera med sot, kol och enstaka skörbrända stenar. I N skärs härden av ett diken.	-
105	4	Stolphål	0,35	Rund	Undersökt till 50%. 0,3 m djup med U-format profil. Fyllning av gråbrun lera med inslag av kol och sot samt ett tiotal stenar, 0,05–0,1 m stora. I fyllningen framkom några fragment bränt ben.	-
106	4	Stolphål	0,27	Rund	Mörkfärgning med fyllning av gråbrun lera med kolstänk.	-
107	4	Grop	1,3	Rund	Mörkfärgning med fyllning av gråbrun lera. Obrända ben förekommer i ytan.	-
108	5	Stolphål	0,3	Rund	Mörkfärgning med fyllning av gråbrun lera. I ytan syns flera bitar bränd lera.	-
109	5	Stolphål	0,4	Rund	Fläck med fyllning av orangebrun lera, sannolikt eldpåverkad.	-
110	5	Grop	1,2x1	Oval	Grop eller möjligen härd. Fyllning av gråbrun, grusig lera. Några skörbrända stenar. Små bitar bränd lera förekommer i hela anläggningen.	-
111	6	Stolphål	0,45	Rund	Mörkfärgning med fyllning av grå lera.	-
112	6	Stolphål	0,45	Rund	Mörkfärgning med fyllning av grå lera.	-
113	7	Stolphål	0,8	Rund	Mörkfärgning med fyllning av grå lera. I ytan syns stenskonig av åtta 0,15–0,35 m stora stenar.	-
114	7	Stolphål	0,6	Rund	Mörkfärgning med fyllning av grå lera. I ytan syns stenskonig av ett tiotal 0,1–0,25 m stora stenar.	-
115	7	Stolphål	1	Rund	Mörkfärgning med fyllning av grå lera. I ytan syns stenskonig av fem 0,2–0,5 m stora stenar.	-
116	8	Kulturlager	Minst 7x2,5	-	Mörkgrå siltig lera med riklig förekomst av delvis skörbränd sten och inslag av kol och bränd lera.	-
117	10	Härd	1x0,7	Oval	Härdrest, syns som något diffus mörkfärgning med kol och enstaka skörbrända stenar.	-
118	13	Kulturlager	Minst 7,5x1,5	-	Grå siltig lera med kolstänk samt förekomst av brända ben, bränd lera och träfibrer.	-
119	14	Härd	1,3x1,1	Oval	Fyllning av mörkgrå lera med riklig förkomst av skörbränd sten, kol och sot.	-
120	14	Härd	Minst 1,7x1,5	Oval	Ej helt framtagen, men sannolikt en större oval härd. Fyllning av mörkgrå lera med sot, kol och skörbränd sten.	-
121	19	Stolphål	0,3	Rund	Undersökt till 50%. Botten av stolphål? Syns som en 0,05 m djup fläck med gråbrun silt med kolstänk och enstaka små bitar bränd lera. I fyllningen låg en fragmentarisk malstenslöpare samt ett bränt ben.	121.458 - Löpare
122	19	Stolphål	0,35	Rund	Undersökt till 50%. Botten av stolphål? 0,15 m djup med skål-format profil. Fyllning av gråbrun silt med inslag av kol och sot samt enstaka små bitar bränd lera.	-

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivning, forts.

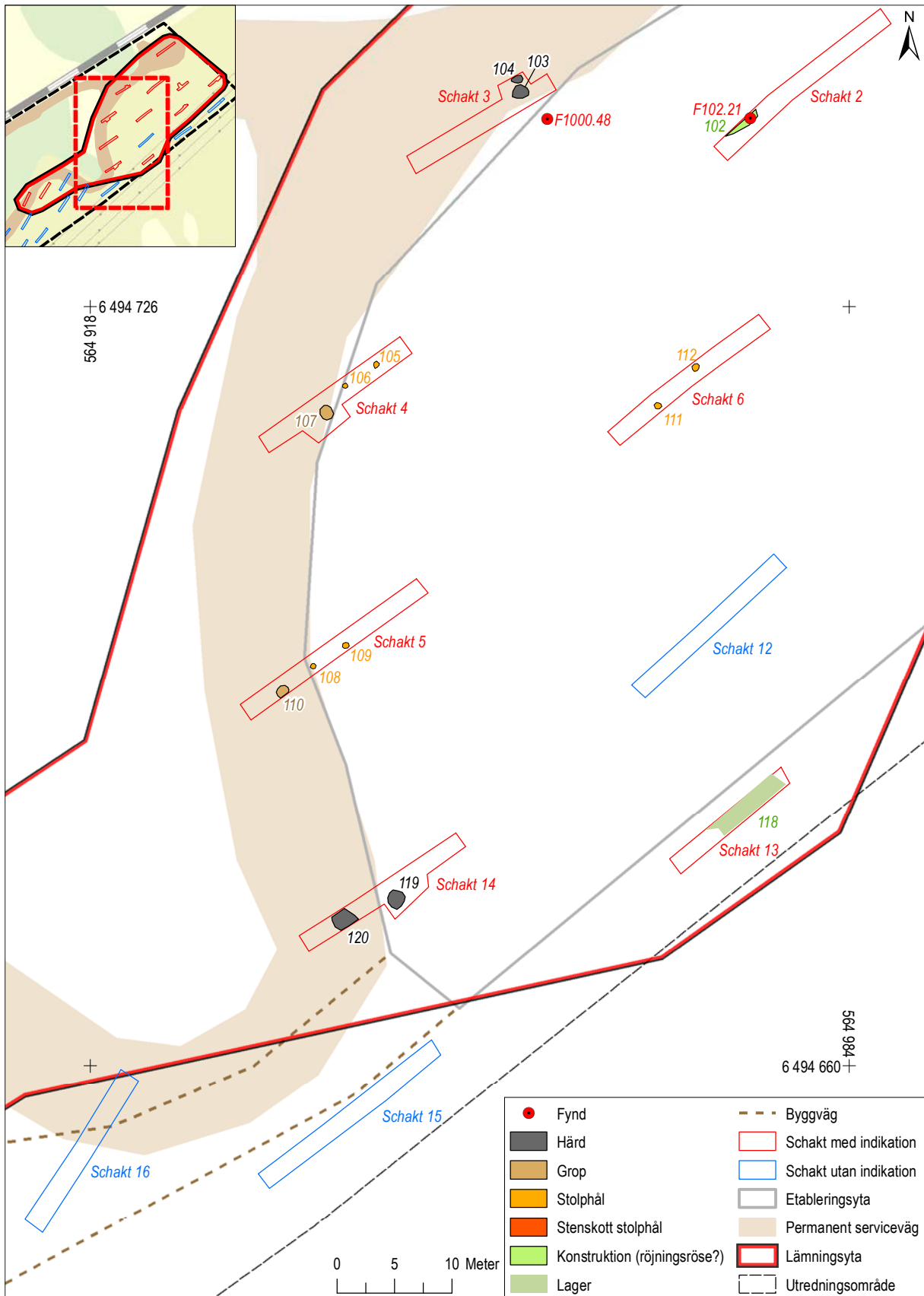
Anl-nr	Schakt-nr	Typ	Storlek (m/diam)	Form i plan	Beskrivning	Fynd
123	20	Stolphål	Ca 0,3	Rund	Mörkfärgning med fyllning av gråbrun silt. Schaktet vattenfyllt före dokumentation kunde ske, varför mått och inmätt position är något osäkra. Ytterligare ett möjligt stolphål observerades inom någon meters avstånd innan schaktet vattenfylldes, men gick inte att återfinna.	-
124	36	Hård	0,9	Närmast rund	Undersökt till 50%. 0,1 m djup, något diffus utbredning och profil som möjligen är påverkad av plöjning. Fyllning av grå lera med kol och sot.	-
125	38	Hård	0,8x0,7	Oval	Hårdrest? Syns som något diffust lager med kol och sot.	-

BILAGA 3. PLAN MED ANLÄGGNINGAR INOM OBJEKT 1

Bilaga 3. Schakt och anläggningar inom objekt 1, skala 1:500. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

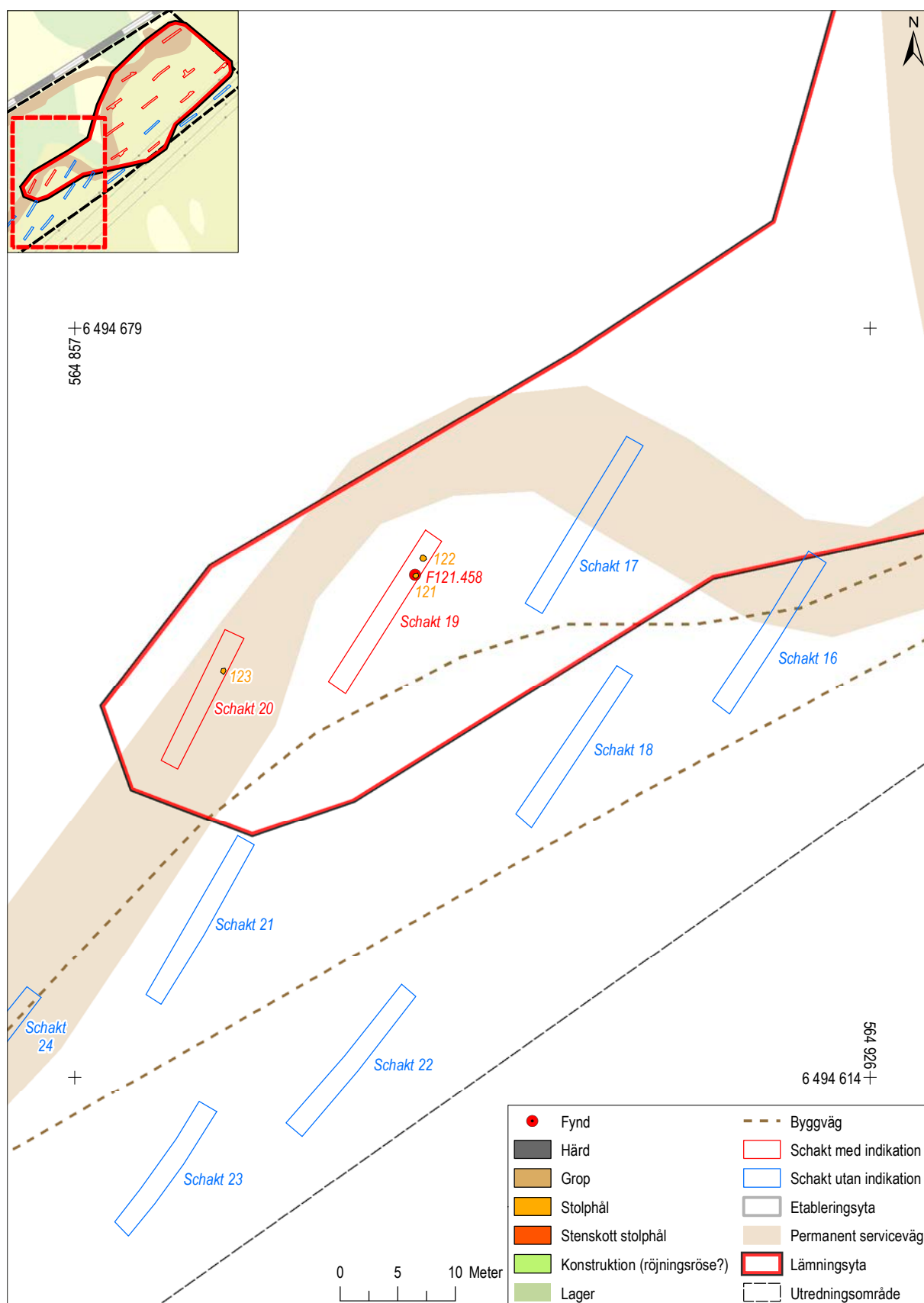
Bilaga 3. Plan med anläggningar inom objekt 1, forts.

Bilaga 3, forts. Schakt och anläggningar inom objekt 1, skala 1:500. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

Bilaga 3. Plan med anläggningar inom objekt 1, forts.

Bilaga 3, forts. Schakt och anläggningar inom objekt 1, skala 1:500. Översikt med Fastighetskartan, skala 1:5 000.

BILAGA 4. FYNDTABELL

Fynd-nr	Schakt-nr	Anläggnings-nr	Typ	Material	Beskrivning
101.9	1	101, kulturlager	Bearbetad flinta	Flinta	Omkring 2x1,5 cm stor flintbit med spår av bearbetning. Sannolikt eldslagningsflinta.
101.10	1	101, kulturlager	Slagg	-	Slaggklump, tung och blåsigt järnslag. Omkring 10 cm stor.
102.21	2	102, stenkonstruktion	Kritpipa, skaft	Piplera	Del av kritpipeskaft, ca 3 cm långt och 0,8 cm diameter.
1000.48	-	1000, matjord	Smälta	Kopparlegering	Liten smälta, ca 2,5x2 cm.
121.458	19	121, stolphål	Löpare	Gråsten	Del av malstenslöpare, ca 10x7x7 cm, med tydliga facetter.

Rapporter från Arkeologikonsult 2018:3127